

*Nått väsende
 Tingshus*

L 2101

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
 RIKSANTIKVARIÉÄMBETET

Riksantikvarieämbetet

Ink. 2008-03-07

Dnr:

Byggnadsminnesförklaring av Tingshuset, kvarteret Gästgivaren 2 i Alvesta, Aringsås socken, Alvesta kommun.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen Alvesta tingshus med omgivande fastighet för byggnadsminne.

Enligt 3 kap 2 § samma lag meddelar Länsstyrelsen följande skyddsföreskrifter.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

1. Byggnaden får inte rivras eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadens inre får ingrepp inte göras i stomme, ursprunglig planlösning eller äldre fast inredning. Förändringar som aktualiseras på grund av krav från hälso- och miljöaspekter kan tillåtas efter samråd med Länsstyrelsen.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras i samråd med Länsstyrelsen med traditionella byggnadsmaterial och metoder på ett sådant sätt att byggnadens kulturhistoriska värde inte minskar.
4. Skyddsområdet för byggnaden utgörs av hela fastigheten. Området får inte ytterligare bebyggas utan Länsstyrelsens tillstånd och skall hållas i sådant skick att dess karaktär inte förvanskas. Befintliga byggnader på fastigheten skall vårdas.

2008-03-10 beslut Sk

Wipac BM If: BM-reg. Ar. / K

5. Om det av särskilda skäl är nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skydds-föreskrifterna skall ansökan om tillstånd enligt 3 kap 14 § (KML) inges till Länsstyrelsen.

Genom skyddsföreskrifterna blir det tydligt att byggnaden har stora kulturhistoriska kvalitéer, som det är angeläget att slå vakt om. Det är angeläget att den framtida verksamheten i byggnaden passar till dess karaktär. Behov av handikappanpassning bör kunna utföras utan några större problem i samråd med Länsstyrelsen. Skulle det beroende på framtida användning finnas andra behov av förändringar i byggnaden eller i det skyddsområde som hör till byggnaden skall planering ske på ett tidigt stadium i dialog med Länsstyrelsen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Den 29 januari 2001 inkom till Länsstyrelsen en begäran från Lars Odelgård om att byggnadsminnesförklara Tingshuset i Alvesta. Länsstyrelsen underrättade den 21 mars 2001 Fastighetsregistret om att fråga om byggnadsminne var väckt. Den 12 november 2002 inkom Odelgård med en komplettering i form av historik om fastigheten.

Länsstyrelsen remitterade ärendet till Smålands museum i februari 2003. Museet har i skrivelse den 11 september 2003 tillstyrkt att en byggnadsminnesförklaring kommer till stånd.

Frågan om byggnadsminnesförklaring remitterades den 19 augusti 2005 till Lars Odelgård och Allbohus, Alvesta kommun. Lars Odelgård föreslår att även gästgivaregården med tillhörande gamla ekonomi-byggnader i samma kvarter skall omfattas av byggnadsminnesskyddet.

Från Alvesta kommunstyrelse inkom ett sammanträdesprotokoll daterat den 1 december 2005, där en byggnadsminnesförklaring av Tingshuset tillstyrks

under förutsättning att kommunen får möjlighet att påverka innehållet i skyddsföreskrifterna för huset.

Förslag till skyddsföreskrifter har skickats till Alvesta kommun, som svarat med protokollsutdrag den 23 januari 2008 från nämnden för samhällsplanering.

Kommunen ställer sig positiv till förslaget men föreslår smärre förändringar på punkterna 2 och 4 vad det gäller handikappanpassning samt möjligheterna att uppföra komplementbyggnader på tomten.

BYGGNADSHISTORIK OCH BESKRIVNING AV BYGGNADEN

Redan under medeltiden var tingsplatsen för Allbo härad förlagd till åsen invid Aringsås by. 1732 flyttade man till Alvestad by och byggde där ett tingshus. Ca 1800 byggdes ett nytt tingshus på kullen vid Alvestad by, den kulle där dagens byggnad är belägen.

Dagens tingshus uppfördes 1906-07 strax intill det gamla tingshuset som byggdes om till bostäder och sedan revs 1967. I samma område låg även krogen och gästgiveriet. Gästgiveriet finns fortfarande kvar på platsen. Tingsplatsen i Alvesta drogs in 1970 och därmed förändrades byggnadens användning. Sedan dess har tingshuset ägts och använts av Alvesta kommun, bland annat som musikskola.

Tingshuset är som nämnts ovan beläget på kullen invid platsen för den gamla Alvestad by. Byggnaden har en väl bevarad exteriör byggd i tidens rådande stil med tydliga jugenddrag både i utformning av fönster liksom entréparti. Huset är putsat, taket är brutet med valmade gavlar och mitt på taket finns ett kloktorn med tingsklockan. Byggnadens baksida är tillbyggd med en länga som tillkom på 1930-talet. Tingshusets interiör är delvis förändrad. Entrén och trapphuset har kvar sin rumsliga utformning och tingsalen och väntrummet på bottenvåningen är till volymen oförändrade. På andra våningen är en öppen spis i marmor bevarad och i trappan finns en genombruten balustrad med tingsrättens initialer som minner om att byggnaden varit i bruk som tingshus.

MOTIVERING

Tingshuset är en för Alvesta historiskt viktig byggnad placerad i den del av samhället som utgjorde Alvestad by. Tillsammans med Riksdagsmannagården och gästgiveribyggnaden med tillhörande ekonomibyggnader har den ett högt lokalhistoriskt värde som en årsring i Alvestas utveckling.

Byggnaden uppförd på början av 1900-talet är också en typisk och välbevarad representant för de officiella byggnader som tingshusen under lång tid har utgjort. Den har ett högt kulturhistoriskt och arkitektoniskt värde och är även från ett nationellt perspektiv av stor betydelse.

Byggnadens exteriör i jugendstil är väl bevarad och den tillbyggnad som tillkom på 1930-talet är väl anpassad till den ursprungliga fasaden. Interiören är delvis förändrad men här finns värden vad det gäller oförändrade volymer och detaljutformningar i bl.a. tingssalen, entrén, väntrummet och trappan. Dessa delar av byggnaden är viktiga att bevara liksom många detaljer i interiören, såsom den öppna spisen och den genombrutna balustraden med tingsrättens initialer som finns i trappan.

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

I gällande detaljplan som är fastställd 1938 är fastigheten med tingshuset betecknad med A, dvs område för allmänt ändamål. Vid en framtida detaljplaneändring bör fastigheten betecknas med q samtidigt som relevant information lämnas om fastighetens kulturhistoriska värde och vilken hänsyn detta medför.

Beträffande Odelgårds förslag om att byggnadsminnesförklara även gästgiveribyggnaden med tillhörande ekonomibyggnader får detta tas upp som ett särskilt ärende.

Länsstyrelsen har beaktat kommunens synpunkter och justerat skyddsföreskrifterna vad det gäller tillgänglighet och ev framtida nyttjande av tomten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i
Kronobergs län inom tre veckor från den dag ni fick
del av beslutet, se bilagda formulär 1.

Claes Sjöblom

Margit Forsström

Delgivningssätt

Med delg kvitto

Bilaga

1. Kartkopia över fastigheten
2. Besvärshänvisning

Kopia för kännedom till

Alvesta kommun, Centralplan 1, 342 80 ALVESTA
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Smålands museum, Box 102, 351 12 VÄXJÖ

SUE/plan
SUE/kultur

